Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (piąta izba)

z dnia 13 lipca 2017 r.*

Rynek wewnętrzny – Decyzja EUIPO oddalająca wniosek o wpis na listę zawodowych pełnomocników – Warunek dotyczący miejsca prowadzenia działalności w Unii – Artykuł 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 207/2009 – Swobodne świadczenie usług – Artykuł 36 porozumienia EOG – Wykładnia zgodna

W sprawie T-527/14

Paul Rosenich, zamieszkały w Triesenbergu (Liechtenstein), reprezentowany przez adwokatów A. von Mühlendahla oraz C. Eckhartta,

strona skarżąca,

przeciwko

Urzędowi Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO), reprezentowanemu początkowo przez G. Schneidera, a następnie przez D. Walicką, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę na decyzję Czwartej Izby Odwoławczej EUIPO z dnia 29 kwietnia 2014 r. (sprawa R 2063/2012-4), dotyczącą odmowy wpisania skarżącego przez EUIPO na listę zawodowych pełnomocników, o której mowa w art. 93 rozporządzenia Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.U. 2009, L 78, s. 1),

SĄD (piąta izba),

w składzie: A. Dittrich, prezes, J. Schwarcz (sprawozdawca) i V. Tomljenović, sędziowie,

sekretarz: A. Lamote, administrator,

po zapoznaniu się ze skargą złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 15 lipca 2014 r.,

po zapoznaniu się z odpowiedzią na skargę złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 19 grudnia 2014 r.,

po zapoznaniu się z repliką złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 10 marca 2015 r.,

po zapoznaniu się z dupliką złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 11 maja 2015 r.,

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 stycznia 2016 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

Ramy prawne

Porozumienie EOG

1 Artykuł 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG), które weszło w życie w Liechtensteinie w dniu 1 maja 1995 r. na mocy decyzji Rady EOG nr 1/95 z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie wejścia w życie [porozumienia EOG] w Księstwie Liechtensteinu (Dz.U. 1995, L 86, s. 58), brzmi:

„Niniejsze porozumienie stowarzyszające ma na celu wspieranie stałego i zrównoważonego wzmacniania stosunków handlowych i gospodarczych między umawiającymi się stronami na równych warunkach konkurencji oraz przestrzegania tych samych zasad, w celu stworzenia jednorodnego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, zwanego dalej »EOG«" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak pozostałe fragmenty tego porozumienia].

2 Zgodnie z art. 2 porozumienia EOG:

„Do celów niniejszego porozumienia:

a) »porozumienie« oznacza treść porozumienia, protokołów i załączników do niego, a także aktów prawnych, do których czyni odniesienie;

[…]".

3 W odniesieniu do wykładni porozumienia EOG art. 6 wyraża zasadę jednorodności w następujący sposób:

„Bez uszczerbku dla przyszłego rozwoju orzecznictwa postanowienia niniejszego porozumienia w zakresie, w jakim są one co do istoty tożsame z odpowiednimi normami Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz aktami przyjętymi na podstawie tych dwóch traktatów, podlegają w zakresie ich wykonania i stosowania wykładni zgodnej z odpowiednimi orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wydanymi przed datą podpisania niniejszego porozumienia".

4 Artykuł 7 porozumienia EOG stanowi:

„Akty, do których następuje odniesienie bądź które są zawarte w załącznikach do niniejszego porozumienia lub w decyzjach Wspólnego Komitetu EOG, wiążą umawiające się strony i są lub staną się częścią ich wewnętrznego porządku prawnego w następujący sposób:

a) akt stanowiący odpowiednik rozporządzenia EWG staje się jako taki częścią wewnętrznego porządku prawnego umawiających się stron; […]".

5 Artykuł 36 ust. 1 porozumienia EOG, dotyczący swobodnego przepływu usług, stanowi:

„W ramach postanowień niniejszego porozumienia zakazane są ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług na terytorium umawiających się stron w odniesieniu do obywateli państw członkowskich [Unii Europejskiej] oraz państw [Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu] mających swe przedsiębiorstwo w państwie członkowskim [Unii] lub w państwie EFTA innym niż państwo świadczeniobiorcy".

6 Artykuł 65 porozumienia EOG przewiduje w ust. 2:

„Przepisy i szczególne zasady mające zastosowanie do własności intelektualnej, przemysłowej i handlowej są zawarte w protokole 28 i w załączniku XVII. W braku innych uregulowań znajdują one zastosowanie do wszystkich towarów i usług”.

7 Protokół 1 porozumienia EOG dotyczący dostosowań horyzontalnych stanowi:

„Przepisy aktów prawnych, do których czyni się odniesienie w załącznikach do porozumienia znajdują zastosowanie zgodnie z porozumieniem i niniejszym załącznikiem, w braku innych uregulowań w załączniku, o którym mowa. Szczególne dostosowania konieczne względem aktów indywidualnych są przewidziane w załączniku, w którym rozpatrywany akt został wymieniony.

[…]

8. Odniesienia do terytoriów We wszystkich przypadkach, w których akty zawierają odniesienie do terytorium »Wspólnoty« lub »wspólnego rynku«, odniesienie takie uważa się dla celów porozumienia za odniesienie do terytorium umawiających się stron w rozumieniu art. 126 porozumienia”.

8 Zgodnie z załącznikiem XVII do porozumienia EOG, w sytuacji gdy akty, do których czyni się odniesienie w tym załączniku zawierają pojęcia lub czynią odniesienie do procedur właściwych porządkowi prawnemu Unii Europejskiej, protokół 1 dotyczący dostosowań horyzontalnych znajduje zastosowanie, chyba że przepisy omawianego załącznika stanowią inaczej. Z tego względu nie wymienia on rozporządzenia Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.U. 2009, L 78, s. 1) i nigdy nie wymieniał też rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.U. 1994, L 11, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 146), które zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem nr 207/2009.

Rozporządzenie nr 207/2009

9 Artykuł 93 ust. 1–3 rozporządzenia nr 207/2009 w brzmieniu obowiązującym w okresie, w którym wystąpiły okoliczności faktyczne, stanowi:

„1. Reprezentowanie osób fizycznych lub prawnych przed Urzędem może być podjęte jedynie przez:

[…]

b) zawodowych pełnomocników, których imiona i nazwiska znajdują się na liście prowadzonej w tym celu przez Urząd […]

[…].

2. Na listę zawodowych pełnomocników może być wpisana każda osoba fizyczna, która:

a) ma obywatelstwo jednego z państw członkowskich;

b) ma miejsce prowadzenia działalności lub zatrudnienia we Wspólnocie;

c) musi być uprawnion[a] do reprezentowania osób fizycznych lub prawnych przed centralnym urzędem zajmującym się ochroną własności przemysłowej w państwie członkowskim […]

3. Wpisu dokonuje się na wniosek, do którego załączone jest świadectwo wydane przez centralny urząd zajmujący się ochroną własności przemysłowej danego państwa członkowskiego, które wskazuje, że warunki ustanowione w ust. 2 są spełnione".

10 Na mocy art. 1 pkt 87 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2424 z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniającego rozporządzenie nr 207/2009 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 2868/95 wykonujące rozporządzenie nr 40/94 oraz uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 2869/95 w sprawie opłat na rzecz Urzędu Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (znaki towarowe i wzory) (Dz.U. 2015, L 341, s. 21), art. 93 ust. 2 rozporządzenia nr 207/2009 został zastąpiony następującymi przepisami, które odtąd odsyłają do terytorium EOG:

„Na listę zawodowych pełnomocników może być wpisana każda osoba fizyczna, która:

a) ma obywatelstwo jednego z państw członkowskich [EOG];

b) ma miejsce prowadzenia działalności lub zatrudnienia w [EOG];

c) jest uprawniona do reprezentowania osób fizycznych lub prawnych w sprawach dotyczących znaków towarowych przed Urzędem Własności Intelektualnej Państw Beneluksu lub przed centralnym urzędem zajmującym się ochroną własności przemysłowej w państwie członkowskim [EOG] […]".

11 Zgodnie z art. 4 rozporządzenia 2015/2424 zmiany te weszły w życie z dniem 23 marca 2016 r.

Okoliczności powstania sporu

12 Skarżący Paul Rosenich, obywatel austriacki, zawodowy pełnomocnik przed Österreichisches Patentamt (austriackim biurem patentowym), prowadzi biuro doradcze w zakresie patentów w miejscu prowadzenia swojej działalności, położonym w Liechtensteinie.

13 W dniu 17 stycznia 2011 r. skarżący złożył wniosek o wpis na listę zawodowych pełnomocników przed Europejskim Urzędem Własności Intelektualnej (EUIPO) na podstawie art. 93 ust. 2 rozporządzenia nr 207/2009.

14 Decyzją z dnia 7 września 2012 r. dyrektor departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO, działający w charakterze członka wydziału administracji znaków towarowych i wzorów oraz kwestii prawnych oddalił omawiany wniosek z tym uzasadnieniem, że skarżący nie spełniał warunku miejsca prowadzenia działalności w ramach Unii wymaganego na podstawie art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009.

15 W dniu 7 listopada 2012 r. skarżący odwołał się od tej decyzji.

16 Decyzją z dnia 29 kwietnia 2014 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją") Czwarta Izba Odwoławcza oddaliła odwołanie.

17 W tym względzie, po pierwsze, Izba Odwoławcza odrzuciła tezę skarżącego, jakoby zasadniczo, na podstawie art. 93 rozporządzenia nr 207/2009, każda osoba uprawniona do reprezentowania klienta przed biurem krajowym była automatycznie również uprawniona do reprezentowania klienta przed EUIPO, „ponieważ zezwolenie na reprezentowanie przed biurem krajowym stanowi punkt zaczepienia pozwalający ustalić, jakie normy art. 93 ust. 2 [lit.] c) [rozporządzenia nr 207/2009] znajdują zastosowanie".

18 Po drugie, Izba Odwoławcza stwierdziła, że argument, zgodnie z którym odniesienie geograficzne do Unii powinno zostać zastąpione odniesieniem geograficznym do państwa członkowskiego EOG nie wynika z porozumienia EOG, ponieważ rozporządzenie nr 207/2009 nie zostało wymienione w załączniku XVII do niego, co skutkuje między innymi tym, że protokół 1 tego porozumienia dotyczący dostosowań horyzontalnych nie znajdował wobec niego zastosowania. Uściśliła, że o ile załącznik XVII zawierał odniesienie do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/95/WE z dnia 22 października 2008 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. 2008, L 299, s. 25), to było tak jedynie w zakresie, w jakim do celów „zasady wyczerpania praw do znaku" na szczeblu Unii odniesienie do wprowadzenia do obrotu w Unii zostało zastąpione odniesieniem do wprowadzenia do obrotu w państwie członkowskim EOG. Przepis ten ma wpływ na treść art. 13 rozporządzenia nr 207/2009. Ponadto protokół 28 porozumienia EOG również nie zawierał przepisu istotnego dla rozpatrywanego wypadku.

19 Po trzecie, co się tyczy stosowania norm dotyczących swobodnego świadczenia usług przewidzianych w prawie EOG, Izba Odwoławcza stwierdziła, że świadczenie usług nie było ograniczone spornym przepisem, ponieważ art. 93 rozporządzenia nr 207/2009 nie miał wpływu na doradztwo świadczone za wynagrodzeniem przez skarżącego z Liechtensteinu na rzecz klientów mających miejsce zamieszkania w Unii. Tym samym skarżący nie podlegał żadnym ograniczeniom w wykonywaniu swego zawodu doradcy w zakresie patentów poza tymi, które sam na siebie nakładał. Izba Odwoławcza podkreśliła w tym celu, że art. 36 porozumienia EOG odsyłał do przepisów szczególnych mających zastosowanie do swobodnego świadczenia usług zawartych w załącznikach IX–XI do porozumienia EOG, które nie wymieniały prawa do reprezentowania.

20 Zdaniem Izby Odwoławczej art. 92 i 93 rozporządzenia nr 207/2009 mają na celu zagwarantowanie tego, aby reprezentanci przed EUIPO posiadali określone kwalifikacje i aby EUIPO komunikowało się wyłącznie ze stroną lub reprezentantami, którzy posiadają adres w Unii.

21 Po czwarte, art. 4 porozumienia EOG, zakazujący dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, nie ma znaczenia w niniejszym wypadku, ponieważ skarżący posiada obywatelstwo państwa członkowskiego Unii, a odmowy wpisu udzielono nie z tego powodu.

22 Izba Odwoławcza zauważyła również, że prawo Liechtensteinu w zakresie reprezentacji nie przyznawało wzajemności, lecz przewidywało, że zagraniczny właściciel znaku towarowego zarejestrowanego w Amt für Volkswirtschaft (biurze własności intelektualnej, Liechtenstein) powinien zlecić pełnomocnictwo adwokatowi lub doradcy patentowemu w Liechtensteinie jako swemu reprezentantowi.

23 Wreszcie po piąte, Izba Odwoławcza stwierdziła, że EUIPO nie mogło pominąć zastosowania przepisu rozporządzenia nr 207/2009 z tego względu, że nie był on zgodny z normą wyższego rzędu. Może to jej zdaniem uczynić jedynie Trybunał. Podobnie wykładni zgodnie z rozumieniem i celem norm wyższego rzędu nie można dokonać, ponieważ art. 93 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 207/2009 jest sformułowany w sposób jasny i jednoznaczny.

Przebieg postępowania i żądania stron

24 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 15 lipca 2014 r. skarżący wniósł niniejszą skargę.

25 Skarżący wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

— stwierdzenie nieważności decyzji dyrektora departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO z dnia 7 września 2012 r.;

— obciążenie EUIPO kosztami postępowania, włącznie z kosztami postępowania przed Izbą Odwoławczą.

26 EUIPO wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

27 W dniu 20 listopada 2015 r. Sąd (piąta izba) wezwał EUIPO do przedstawienia niektórych dokumentów, które mogłyby uściślić z jednej strony relacje pomiędzy rozporządzeniami nr 40/94 i nr 207/2009 a porozumieniem EOG, z drugiej zaś – charakter pełnomocnictwa zawodowego w obszarze znaku towarowego Unii Europejskiej. EUIPO odpowiedziało pismem z dnia 7 grudnia 2015 r. Pismem z dnia 22 grudnia 2015 r. skarżący ustosunkował się do tej odpowiedzi.

28 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd postanowił otworzyć ustny etap postępowania. Na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016 r. zostały wysłuchane wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.

29 Przyjmując do wiadomości zmianę art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009 (zob. pkt 10, 11 powyżej), strony poinformowały na rozprawie, że skarga stałaby się bezprzedmiotowa, gdyby skarżący został wpisany na rozpatrywaną listę zawodowych pełnomocników w następstwie wejścia w życie rozporządzenia 2015/2424.

30 W rezultacie Sąd nie zamknął po zakończeniu rozprawy ustnego etapu postępowania i zwrócił się do stron o poinformowanie go przed dniem 15 kwietnia 2016 r., czy skarżący został faktycznie wpisany na tę listę.

31 Pismami z dni 14 i 15 kwietnia 2016 r. skarżący i EUIPO poinformowali, że skarżący nie został jeszcze wpisany na listę zawodowych pełnomocników i że poinformują Sąd o ewentualnym zakończeniu postępowania wpisowego.

32 Pismem z dnia 16 czerwca 2016 r. EUIPO poinformowało Sąd, że zwróciło się do skarżącego po raz drugi o przedstawienie nowego świadectwa zgodnie z art. 93 ust. 3 rozporządzenia nr 207/2009 i że w związku z niedostarczeniem tego dokumentu nie mógł on być wpisany na listę zawodowych pełnomocników.

33 Sąd wyznaczył skarżącemu termin do dnia 24 sierpnia 2016 r. w celu przedstawienia swoich uwag w przedmiocie tego pisma.

34 Pismem z dnia 24 sierpnia 2016 r. skarżący poinformował Sąd, że wciąż nie został jeszcze wpisany na rozpatrywaną listę. Przedstawił również Sądowi swoją wymianę korespondencji z EUIPO.

35 Przyjąwszy do wiadomości brak wpisu skarżącego na listę zawodowych pełnomocników i stwierdziwszy, że rozstrzygnięcie sporu przez same strony nie jest prawdopodobne, Sąd zamknął w dniu 6 września 2016 r. ustny etap postępowania.

Co do prawa

36 W uzasadnieniu swojej skargi skarżący podnosi jedyny zarzut, dotyczący naruszenia art. 93 rozporządzenia nr 207/2009 w wykładni, która jego zdaniem powinna być zastosowana w świetle swobody świadczenia usług gwarantowanej w ramach EOG na podstawie porozumienia EOG.

37 Skarżący podnosi, że porozumienie EOG ma przede wszystkim na celu realizację w jak najpełniejszy sposób swobody świadczenia usług, która zgodnie z orzecznictwem (zob. wyroki: z dnia 1 kwietnia 2004 r., Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, pkt 34, 35 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 28 października 2010 r., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo) powinna być interpretowana i stosowana w ten sam sposób jak swoboda świadczenia usług gwarantowana pomiędzy państwami członkowskimi Unii. Tymczasem w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi Unii Trybunał orzekł, że okoliczność wymagania od rzecznika patentowego, który już prowadzi działalność i został zatwierdzony w innym państwie członkowskim i pragnie świadczyć usługi, aby miał stałe miejsce zamieszkania lub prowadzenia działalności w przyjmującym państwie członkowskim stanowiłaby ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług, które wychodziłoby poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów takich jak możliwość określenia właściwego terytorialnie sądu na wypadek sporu w przedmiocie patentu zarejestrowanego w przyjmującym państwie członkowskim, jak również zapewnienie prawidłowego przebiegu postępowania (wyroki: z dnia 13 lutego 2003 r., Komisja/Włochy, C-131/01, EU:C:2003:96, pkt 42–45; z dnia 11 czerwca 2009 r., Komisja/Austria, C-564/07, niepublikowany, EU:C:2009:364, pkt 47–53). W związku z tym swoboda świadczenia usług gwarantowana przez porozumienie EOG i rozumiana jako prawo indywidualnie i bezpośrednio stosowane, powodowałaby albo nieskuteczność przepisów przyjętych przez umawiające się strony do porozumienia EOG, które uzależniają swobodne wykonywanie zawodu od istnienia miejsca zamieszkania lub siedziby w Unii, albo taką wykładnię tych przepisów, zgodnie z którą miejsce prowadzenia działalności w państwie członkowskim EOG będzie wystarczające.

38 Obowiązki wynikające z porozumienia EOG wiążą nie tylko państwa członkowskie Unii, ale również samą Unię, której instytucje i organy są bezpośrednio zobowiązane do poszanowania podstawowych swobód ustanowionych w tym porozumieniu, takich jak swoboda świadczenia usług.

39 Skarżący utrzymuje, że okoliczność, iż rozporządzenie nr 207/2009 nie zostało wyraźnie wymienione w aktach prawnych porozumienia EOG, zwłaszcza w protokole 28 i załączniku XVII, nie podważa tego wniosku. Artykuł 1 ust. 2 protokołu 28 do porozumienia EOG, zgodnie z którym umawiające się strony powinny uwzględnić zasady swobodnego świadczenia usług, stoi na przeszkodzie wymogowi posiadania miejsca prowadzenia działalności zawodowej w Unii. Ponadto powszechnie uznaje się, że pierwsze wprowadzenie do obrotu w państwie EOG prowadzi do wyczerpania praw wewnątrz Unii.

40 W odpowiedzi skierowanej do EUIPO skarżący w pierwszej kolejności uściśla, że według prawa Liechtensteinu doradcy patentowi, którzy zdobyli kwalifikacje w państwie członkowskim EOG, mogą w celu dopełnienia pewnych formalności wykonywać działalność transgraniczną w zakresie doradztwa i reprezentacji w Liechtensteinie. Prawo Liechtensteinu odpowiada w tym zakresie całkowicie rozporządzeniu nr 207/2009. Co więcej, nawet w braku wzajemności nie można podważyć bezpośredniego stosowania przepisów porozumienia EOG.

41 Skarżący następnie z jednej strony uważa, że argument EUIPO, zgodnie z którym obowiązek posiadania siedziby zawodowej na terytorium Unii jest uzasadniony względami odpowiedzialności i ochrony drugiej strony w postępowaniach dwustronnych, jest nowy, a tym samym niedopuszczalny. Z drugiej strony, o ile wymóg przedłożenia w odpowiednim wypadku dowodu posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawodowej nie jest sprzeczny ze swobodnym świadczeniem usług, o tyle nie może on uzasadniać sam w sobie konieczności posiadania miejsca prowadzenia działalności zawodowej w Unii, ponieważ prawo Liechtensteinu nakłada na doradców obowiązek posiadania takiego ubezpieczenia.

42 Wreszcie skarżący uważa, że skoro zgodnie z art. 19 ust. 4 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej adwokat lub radca prawny uprawniony do występowania przed sądem państwa EOG może reprezentować lub wspomagać stronę przed Trybunałem, nie ma żadnego powodu, by bardziej restrykcyjne przepisy stosowały się do reprezentacji przed EUIPO, skoro podlega ona normom niższego rzędu.

43 EUIPO utrzymuje, że skarżący żąda niestosowania art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009 z uwagi na naruszenie normy wyższego rzędu, czyli porozumienia EOG. Tymczasem, powołując się na wyrok z dnia 12 lipca 2001 r., Kik/OHIM (T-120/99, EU:T:2001:189, pkt 55), EUIPO nie ma kompetencji w zakresie podejmowania decyzji, czy można nie stosować normy, której brzmienie jest jasne, nie naruszając przy tym zasady domniemania legalności.

44 EUIPO uważa również, że żaden z argumentów skarżącego nie wykazuje, iż dokonane w art. 93 rozporządzenia nr 207/2009 odniesienie geograficzne do Unii należy interpretować jako odniesienie do EOG, ponieważ załącznik XVII do porozumienia EOG nie wymienia tego rozporządzenia jako stanowiącego część aktów, do których stosuje się protokół 1 tego porozumienia.

45 Chociaż art. 1 ust. 2 protokołu 28 tego porozumienia zawiera ciążący na Unii obowiązek dostosowania swych przepisów prawnych, w szczególności art. 93 rozporządzenia nr 207/2009, to taki obowiązek spoczywa nie na EUIPO, lecz na Urzędzie Nadzoru Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) lub na Komisji Europejskiej.

46 Według EUIPO, zakładając, że wymóg posiadania miejsca prowadzenia działalności na terytorium Unii dla zawodowych pełnomocników powinien być rozpatrywany jako ograniczenie swobody świadczenia usług na terenie EOG, to ograniczenie to byłoby uzasadnione względami prawa odpowiedzialności i ochrony drugiej strony w postępowaniach dwustronnych.

47 EUIPO twierdzi również, że uwagi skarżącego w przedmiocie wzajemności prawa Liechtensteinu przedstawione w replice stanowiły nowe, a tym samym niedopuszczalne argumenty. W każdym razie nie istnieje żadna wzajemność, ponieważ prawo Liechtensteinu przewiduje wyłącznie „tymczasowe" i „transgraniczne" wykonywanie działalności doradcy patentowego tam, gdzie rozporządzenie nr 207/2009 przewiduje reprezentację stałą i wykonywaną w państwie członkowskim, w którym przedstawiciel ma miejsce prowadzenia działalności. EUIPO uściśla jednak, że odniesienie do sytuacji prawnej w Liechtensteinie w pkt 18 zaskarżonej decyzji ma tylko pokazać, że ustawodawca Liechtensteinu nie ocenia sytuacji prawnej inaczej niż prawodawca Unii.

48 W związku z tym należy stwierdzić, że chociaż rozporządzenie nr 207/2009 zawiera wzmiankę „Tekst mający znaczenie dla EOG", skarżący nie kwestionuje faktu, że ani porozumienie EOG, ani jego protokoły i załączniki nie odnoszą się do niego.

49 Tym samym, zgodnie z art. 2 lit. a) porozumienia EOG, który określa porozumienie jako „treść porozumienia, protokołów i załączników do niego, a także aktów prawnych, do których czyni odniesienie", należy stwierdzić, że rozporządzenie nr 207/2009 nie jest częścią porozumienia EOG.

50 W związku z tym Izba Odwoławcza słusznie uznała, że pkt 8 protokołu 1 do porozumienia EOG, do którego odnosi się załącznik XVII do tego porozumienia, zgodnie z którym „we wszystkich przypadkach, w których akty zawierają odniesienie do terytorium »[Unii]« lub »wspólnego rynku«, odniesienie takie uważa się dla celów porozumienia za odniesienie do terytorium umawiających się stron w rozumieniu art. 126 porozumienia" nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

51 Jednak poprzez swoje argumenty skarżący twierdzi w istocie, że zaskarżona decyzja jest sprzeczna z art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, który powinien według niego być interpretowany i stosowany w świetle swobody świadczenia usług zagwarantowanej w porozumieniu EOG. W przypadku braku możliwości takiej wykładni zgodnej, skarżący podnosi, że przewidziany w tym przepisie zaskarżony warunek dotyczący posiadania miejsca siedziby w Unii, powinien zostać zniesiony jako niezgodny z prawem na rzecz bezpośredniego stosowania zasady swobody świadczenia usług w ramach EOG, z której wynika, że nie może być w tym zakresie ograniczenia, czy nawet dyskryminacji, osób mających siedzibę poza terytorium Unii, ale w państwie EFTA należącym do EOG, takim jak Liechtenstein. Podnosi tym samym zarzut niezgodności z prawem w rozumieniu art. 277 TFUE.

52 Z art. 216 ust. 2 TFUE wynika, że umowy międzynarodowe zawarte przez Unię wiążą instytucje Unii i państwa członkowskie.

53 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że przepisy takich umów stanowią integralną część porządku prawnego Unii od momentu ich wejścia w życie (wyroki: z dnia 30 kwietnia 1974 r., Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, pkt 5; z dnia 21 grudnia 2011 r., Air Transport Association of America i in., C-366/10, EU:C:2011:864, pkt 73, 79; z dnia 18 marca 2014 r., Z., C-363/12, EU:C:2014:159, pkt 73).

54 Z tego względu Trybunał orzekł już, że pierwszeństwo umów międzynarodowych zawartych przez Unię przed prawodawstwem wtórnym Unii wymaga interpretowania tego prawodawstwa, na ile to możliwe, zgodnie z tymi umowami (wyrok z dnia 10 września 1996 r., Komisja/Niemcy, C-61/94, EU:C:1996:313, pkt 52).

55 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że postanowienia takiej umowy mogą wywoływać bezpośredni skutek, jeżeli są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne (zob. podobnie wyroki: z dnia 5 lutego 1976 r., Conceria Bresciani, 87/75, EU:C:1976:18, pkt 25; z dnia 26 października 1982 r., Kupferberg, 104/81, EU:C:1982:362, pkt 23). Jednak sąd Unii może badać ewentualną niezgodność aktu prawnego Unii z postanowieniami takiej umowy, gdy nie sprzeciwiają się temu charakter ani struktura tej umowy (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., ClientEarth/Komisja, C-612/13 P, EU:C:2015:486, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

56 Co do porozumienia EOG sąd Unii potwierdził już, że jego postanowienia, w tym dotyczące Liechtensteinu, stanowią integralną część porządku prawnego Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 28 października 2010 r., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, pkt 13, 19, z dnia 22 stycznia 1997 r., Opel Austria/Rada, T-115/94, EU:T:1997:3, pkt 101).

57 Zgodnie z akapitem piątym preambuły porozumienie EOG ma na celu realizację w jak najpełniejszy sposób swobody przepływu towarów, osób, usług i kapitału na całym EOG, tak aby rynek wewnętrzny realizowany na terytorium Unii został rozciągnięty na państwa członkowskie EFTA (zob. wyrok z dnia 28 października 2010 r., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok z dnia 26 września 2013 r., Zjednoczone Królestwo/Rada, C-431/11, EU:C:2013:589, pkt 50).

58 W tym względzie normy obowiązujące w stosunkach między umawiającymi się stronami w obszarach objętych porozumieniem EOG są zasadniczo zawarte w odpowiednich postanowieniach traktatu FUE i aktach przyjętych na jego podstawie (zob. podobnie wyrok z dnia 22 stycznia 1997 r., Opel Austria/Rada, T-115/94, EU:T:1997:3, pkt 107).

59 W związku z tym szereg postanowień porozumienia EOG służy zagwarantowaniu jego wykładni w sposób możliwie jednolity w całym EOG. W tych okolicznościach zadaniem sądu Unii jest czuwanie nad tym, aby normy porozumienia EOG, które są zasadniczo identyczne z normami traktatu FUE, były interpretowane w sposób jednolity w porządku prawnym Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 28 października 2010 r., Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 22 stycznia 1997 r., Opel Austria/Rada, T-115/94, EU:T:1997:3, pkt 106–108).

60 W omawianym wypadku skarżący, który ma miejsce prowadzenia działalności w Liechtensteinie, pragnie świadczyć swoje usługi jako pełnomocnik zawodowy przed EUIPO. Z orzecznictwa Trybunału wynika, że taka działalność może wchodzić w zakres stosowania swobodnego świadczenia usług, przewidzianego w porozumieniu EOG (zob. podobnie wyrok z dnia 13 lutego 2003 r., Komisja/Włochy, C-131/01, EU:C:2003:96, pkt 21–25).

61 Tymczasem zgodnie z orzecznictwem normy zakazujące ograniczeń w swobodnym świadczeniu usług ustanowione w art. 36 ust. 1 porozumienia EOG posiadają takie samo znaczenie prawne jak normy zawarte w art. 56 TFUE. Trybunał uściślił więc, że w rozważanym obszarze normy ustanowione

w porozumieniu EOG i normy ustanowione w traktacie FUE powinny podlegać jednolitej wykładni (zob. wyroki: z dnia 5 lipca 2007 r., Komisja/Belgia, C-522/04, EU:C:2007:405, pkt 45, 46; z dnia 6 października 2009 r., Komisja/Hiszpania, C-153/08, EU:C:2009:618, pkt 48).

62 Jednakże Trybunał doprecyzował tę zasadę, stwierdziwszy, że orzecznictwo Unii dotyczące ograniczeń w wykonywaniu swobody przemieszczania się wewnątrz Unii, nie może być w pełni transponowane na swobody zagwarantowane przez porozumienie EOG, dlatego że korzystanie z tych ostatnich wpisuje się w inny kontekst prawny (zob. wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., Komisja/Dania, C-261/11, niepublikowany, EU:C:2013:480, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Niemniej jednak w niniejszej sprawie wystarczy stwierdzić, że ani Izba Odwoławcza, ani EUIPO nie utrzymywały, ani tym bardziej nie wykazały, że korzystanie ze swobody świadczenia usług w obszarze reprezentacji przed urzędami własności intelektualnej wpisywało się w tym wypadku w odrębny kontekst prawny, co skutkowałoby tym, że istotne orzecznictwo Unii dotyczące ograniczeń w korzystaniu ze swobodnego świadczenia usług w ramach Unii nie mogłoby być w pełni transponowane na tę samą swobodę zagwarantowaną przez porozumienie EOG (zob. podobnie wyrok z dnia 16 kwietnia 2015 r., Komisja/Niemcy, C-591/13, EU:C:2015:230, pkt 82).

64 Należy zatem zbadać, czy warunek dotyczący miejsca prowadzenia działalności w ramach Unii, zawarty w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, w wykładni nadanej mu przez Izbę Odwoławczą, czyli czy pojęcie „wspólnoty" nie może odnosić się do EOG, jest zgodny z art. 36 ust. 1 porozumienia EOG, który gwarantuje na szczeblu EOG swobodne świadczenie usług.

65 W tym kontekście Trybunał wielokrotnie powtarzał, że art. 56 TFUE, który gwarantuje, tak jak art. 36 ust. 1 porozumienia EOG, swobodne świadczenie usług, jest wystarczająco precyzyjny i bezwarunkowy, a zatem wywołuje skutek bezpośredni (wyroki: z dnia 3 grudnia 1974 r., van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, pkt 27; z dnia 14 lipca 1976 r., Donà, 13/76, EU:C:1976:115, pkt 20). Jeśli chodzi o charakter i strukturę porozumienia EOG, to ani Izba Odwoławcza, ani EUIPO nie przedstawiły argumentów mogących wykazać, że jednostki nie mogą się na nie bezpośrednio powoływać. Wręcz przeciwnie, możliwość ta wynika z akapitu ósmego preambuły porozumienia EOG, który podkreśla istotną rolę, jaką odgrywają jednostki w EOG przez korzystanie ze swych praw wynikających z tej umowy oraz przez sądową obronę tych praw. Ponadto należy zauważyć, że Trybunał przeprowadził już kontrolę zgodności aktu prawnego Unii w świetle porozumienia EOG (wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 r., Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, pkt 57–63).

66 Artykuł 56 TFUE wymaga nie tylko zniesienia wszelkich form dyskryminacji wobec usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim ze względu na jego przynależność państwową, ale także zniesienia wszelkich ograniczeń, nawet jeśli są one stosowane jednakowo wobec usługodawców krajowych, jak i pochodzących z innych państw członkowskich, które mogą obłożyć zakazem, utrudnić lub uczynić mniej atrakcyjną działalność usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, gdzie zgodnie z prawem świadczy on analogiczne usługi (zob. wyrok z dnia 17 marca 2011 r., Peñarroja Fa, C-372/09 i C-373/09, EU:C:2011:156, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

67 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że wymóg, aby zawodowy pełnomocnik w zakresie patentów przed urzędem patentowym w innym państwie członkowskim, który pragnie świadczyć usługi, miał stałe miejsce prowadzenia działalności zawodowej w przyjmującym państwie członkowskim, a nawet wyznaczył lokalnego przedstawiciela, stanowi ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług (zob. podobnie wyrok z dnia 13 lutego 2003 r., Komisja/Włochy, C-131/01, EU:C:2003:96, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok z dnia 11 czerwca 2009 r., Komisja/Austria, C-564/07, niepublikowany, EU:C:2009:364, pkt 47).

68 Warunek ustanowiony w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, w wykładni nadanej mu przez Izbę Odwoławczą, stanowi zatem ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług w ramach EOG.

69 Jednak z orzecznictwa Trybunału wynika również, że przepisy krajowe mogące utrudniać lub czynić mniej atrakcyjnym korzystanie z podstawowych swobód zagwarantowanych przez traktat FUE uznaje się za zgodne z nim, jeżeli spełniają cztery warunki, a mianowicie znajdują one zastosowanie w sposób niedyskryminacyjny, są uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, są odpowiednie dla zapewnienia realizacji założonego celu i nie wychodzą poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia (wyroki: z dnia 30 listopada 1995 r., Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, pkt 37, z dnia 11 czerwca 2009 r., Komisja/Austria, C-564/07, niepublikowany, EU:C:2009:364, pkt 31).

70 W pierwszej kolejności, w pkt 16 zaskarżonej decyzji Izba Odwoławcza zauważyła, że art. 93 rozporządzenia nr 207/2009 gwarantuje, z jednej strony to, że osoby, których działalność zawodowa polega na reprezentowaniu innych przed EUIPO, posiadają kwalifikacje zawodowe, których definicja różni się w zależności od państwa członkowskiego, a z drugiej strony, w związku z art. 92 rozporządzenia, że EUIPO może komunikować się jedynie ze stronami lub przedstawicielami, którzy mają adres w Unii. Skarżący, który ma miejsce prowadzenia działalności w Liechtensteinie, nie byłby w stanie spełnić tego warunku.

71 Jeśli chodzi o pierwszy cel, a mianowicie cel odnoszący się do kwalifikacji zawodowych, EUIPO nie wyjaśniło, w jaki sposób miejsce prowadzenia działalności na terytorium Unii zapewnia lepsze kwalifikacje niż miejsce prowadzenia działalności w państwie EFTA należącym do EOG. Należy też stwierdzić, że aby osiągnąć ten cel, istnieje mniej restrykcyjny przepis niż ten, który jest przedmiotem niniejszego sporu, a mianowicie wymóg potwierdzenia kwalifikacji zawodowych.

72 Jeśli chodzi o drugi cel, to może być on zbliżony do konieczności zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Tym samym można się na niego powołać tytułem nadrzędnych względów interesu ogólnego mogących uzasadniać ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 2009 r., Komisja/Austria, C-564/07, niepublikowany, EU:C:2009:364, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

73 Jednakże wymóg posiadania miejsca prowadzenia działalności na terytorium Unii, taki jak przewidziany w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, w wykładni nadanej mu przez Izbę Odwoławczą, wychodzi poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu. Wystarczy stwierdzić, że obecne środki komunikacji elektronicznej pozwalają zawodowym pełnomocnikom odpowiednio komunikować się z EUIPO. Jest bowiem bezsporne, że istnieje wiele sposobów technicznych, takich jak faks, poczta elektroniczna, a nawet środki informatyczne (programy) on-line, czyli e-filing, pozwalające zapewnić przekazywanie dokumentów pomiędzy EUIPO i zainteresowanymi osobami.

74 W drugiej kolejności w swych pismach przed Sądem EUIPO utrzymywało, że wymóg posiadania miejsca prowadzenia działalności w Unii jest uzasadniony interesem wymiaru sprawiedliwości, czyli z powodów prawa odpowiedzialności i ochrony drugiej strony w postępowaniach dwustronnych.

75 Argumenty te należy odrzucić.

76 Z jednaj bowiem strony, jeśli chodzi o cel dotyczący prawa odpowiedzialności, w swej argumentacji EUIPO ogranicza się do odesłania do pkt 22 i nast. wyroku z dnia 11 czerwca 2009 r., Komisja/Austria (C-564/07, niepublikowany, EU:C:2009:364), który dotyczy obowiązku zawarcia ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej z tytułu działalności zawodowej. Jednakże obowiązek posiadania miejsca zamieszkania sam w sobie nie pozwala zapewnić, że zawodowi pełnomocnicy posiadają wystarczające ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawodowej, ponieważ EUIPO też nie twierdziło, a tym bardziej nie wykazało, że wszystkie państwa członkowskie Unii nakładają obowiązek wykupienia ubezpieczenia od odpowiedzialności zawodowej, a nie jest tak w przypadku niektórych państw EFTA należących do EOG. Co więcej, o ile celem prawodawcy Unii miało być zagwarantowanie tego, że zawodowi pełnomocnicy posiadają takie ubezpieczenie, mógł on skorzystać ze środków mniej

restrykcyjnych w kontekście swobodnego świadczenia usług, takich jak wyraźny obowiązek zawarcia takiego ubezpieczenia przez wszystkich zawodowych pełnomocników, co obejmowałoby też ich usługi przed EUIPO.

77 Z drugiej strony EUIPO nie wyjaśniło w żaden sposób, dlaczego miejsce siedziby zawodowych pełnomocników w państwie członkowskim Unii bardziej niż w państwie EFTA należącym do EOG, takim jak Liechtenstein, oferuje większą ochronę drugiej strony w postępowaniach dwustronnych.

78 Tym samym ani Izba Odwoławcza, ani EUIPO nie powołały się na nadrzędne względy interesu ogólnego mogące uzasadniać ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług, ustalone w pkt 68 powyżej. Z tego powodu należy stwierdzić, że warunek posiadania miejsca prowadzenia działalności w Unii przewidziany w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009, w wykładni nadanej mu przez Izbę Odwoławczą, jest sprzeczny z art. 36 ust. 1 porozumienia EOG.

79 Izba Odwoławcza wskazała jeszcze, tak jak utrzymywało również EUIPO, że Liechtenstein nie przyznał wzajemności w tym zakresie. Jednakże po pierwsze, ani Izba Odwoławcza, ani EUIPO nie wykazały, że wpis do rejestru zawodowych pełnomocników przed urzędem własności intelektualnej [w Liechtensteinie] był uzależniony od miejsca prowadzenia działalności zainteresowanego w tym państwie. Argumenty stron dotyczyły raczej kwestii, czy i w jakim zakresie zawodowy pełnomocnik w państwie członkowskim Unii mógł reprezentować klienta przed urzędem własności intelektualnej. Po drugie, ani Izba Odwoławcza, ani EUIPO nie uznały, że ten rzekomy brak wzajemności mógł uzasadniać omawiane ograniczenie w swobodnym świadczeniu usług. Dla EUIPO to argument, który ma tylko pokazać, że ustawodawca Liechtensteinu nie ocenia sytuacji prawnej odmiennie od prawodawcy Unii. Po trzecie, w każdym razie wystarczy zauważyć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału (zob. wyrok z dnia 13 lutego 2003 r., Komisja/Włochy, C-131/01, EU:C:2003:96, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo) państwo członkowskie nie może powoływać się na nieposzanowanie zasady wzajemności lub opierać się na ewentualnym naruszeniu traktatu przez inne państwo członkowskie celem uzasadnienia własnego uchybienia zobowiązaniom. EUIPO nie przedstawia żadnej okoliczności prawnej lub faktycznej, która skutkowałaby niestosowaniem tego orzecznictwa w obszarze swobód przepływu ustanowionych w porozumieniu EOG. Ponadto stosowanie zasady wzajemności stałoby w sprzeczności ze szczególnymi środkami w obszarze procedury nadzoru i rozstrzygania rozbieżności przewidzianych w art. 109 i 111 porozumienia EOG.

80 W trzeciej kolejności Izba Odwoławcza wskazała, tak jak również utrzymywało EUIPO, że EUIPO nie było właściwe do niestosowania warunku miejsca prowadzenia działalności, przewidzianego w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009.

81 W tym zakresie wystarczy stwierdzić, że z przytoczonego w pkt 54 powyżej orzecznictwa wynika, iż pierwszeństwo umów międzynarodowych zawartych przez Unię, takich jak porozumienie EOG, przed aktami prawa pochodnego Unii wymaga interpretacji tych ostatnich, o ile to możliwe, w zgodzie z tymi umowami.

82 Tym samym EUIPO powinno było, bez potrzeby odrzucania jednak spornego warunku, dokonać jego wykładni i zastosować go zgodnie z obowiązkami, które wynikają z porozumienia EOG.

83 O ile prawdą jest, że wykładnia zgodna aktów prawa pochodnego Unii nie może służyć za podstawę wykładni contra legem tych aktów (zob. postanowienia z dnia 17 lipca 2015 r., EEB/Komisja, T-685/14, niepublikowane, EU:T:2015:560, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo), o tyle nie jest tak w rozpatrywanym wypadku.

84 Ani z rozporządzenia nr 207/2009 w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie rozporządzenia 2015/2424, ani z okoliczności faktycznych i prawnych podniesionych przez EUIPO nie wynika bowiem, że zamiarem prawodawcy Unii było konkretnie wykluczenie osób, które posiadały miejsce prowadzenia działalności w państwie EFTA należącym do EOG, takim jak Liechtenstein, z dostępu do listy zawodowych pełnomocników.

85 Jak zasadniczo wskazała Izba Odwoławcza, zamiarem prawodawcy Unii było raczej zapewnienie określonej jakości i określonej wiarygodności w komunikacji pomiędzy EUIPO a zainteresowanymi. Tymczasem, jak wynika z pkt 73 powyżej, taki cel niekoniecznie wymaga posiadania przez zainteresowanego miejsca prowadzenia działalności na terytorium Unii.

86 Za taką wykładnią przemawia rozporządzenie 2015/2424, na mocy którego odniesienia do terytorium Unii zostały zastąpione odniesieniami do terytorium EOG w zakresie w szczególności warunków wpisu na listę zawodowych pełnomocników w art. 93 rozporządzenia nr 207/2009. Chociaż chodzi o zmianę o znaczącym wpływie, w praktyce nie wydaje się, aby wynikała ona z woli zmiany polityki wobec państw EFTA należących do EOG. Z jednej bowiem strony ta zmiana nie widnieje we wniosku Komisji COM(2013) 161 wersja ostateczna z dnia 27 marca 2013 r., i została wprowadzona dopiero później w procesie prawodawczym. Z drugiej strony prawodawca w żaden sposób nie wyjaśnił swego działania w preambule do rozporządzenia 2015/2424. Tym samym zmianę tę należy uznać za dostosowanie natury technicznej, które ma jedynie na celu dostosowanie prawa pochodnego Unii do obowiązków wynikających z porozumienia EOG.

87 Z tego wynika, że jedyny zarzut skargi należy uwzględnić, a tym samym należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji.

88 Jeśli chodzi o drugą część żądań skarżącego, ma ona na celu stwierdzenie nieważności decyzji dyrektora departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO z dnia 7 września 2012 r. Tym samym poprzez tę część żądań skarżący zwraca się zasadniczo do Sądu o wydanie decyzji, którą w jego ocenie powinna była wydać Izba Odwoławcza. W rezultacie skarżący wnosi o zmianę zaskarżonej decyzji, o jakiej mowa w art. 65 ust. 3 rozporządzenia nr 207/2009.

89 Ponadto należy przypomnieć, że przyznana Sądowi na podstawie art. 65 ust. 3 rozporządzenia nr 207/2009 kompetencja o charakterze reformatoryjnym nie skutkuje przyznaniem mu uprawnienia do dokonania oceny, w przedmiocie której Izba Odwoławcza nie przedstawiła jeszcze stanowiska. Wykonanie kompetencji o charakterze reformatoryjnym powinno w konsekwencji ograniczyć się zasadniczo do sytuacji, w których Sąd – po przeprowadzeniu kontroli oceny dokonanej przez Izbę Odwoławczą – na podstawie ustalonych elementów stanu faktycznego i prawnego jest w stanie określić, jaką decyzję powinna była wydać wspomniana izba (wyrok z dnia 5 lipca 2011 r., Edwin/OHIM, C-263/09 P, EU:C:2011:452, pkt 72).

90 W niniejszej sprawie przesłanki do skorzystania z kompetencji o charakterze reformatoryjnym przez Sąd zostały spełnione. Z pkt 2 zaskarżonej decyzji wynika bowiem, że odmowa dyrektora departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO opierała się na niespełnianiu przez skarżącego kryterium przewidzianego w art. 93 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 207/2009. Tymczasem z uwag zebranych w pkt 36–87 powyżej wynika, że Izba Odwoławcza była zobowiązana stwierdzić, w przeciwieństwie do tego, co przyjął dyrektor departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO, że przepis ten nie stał na przeszkodzie wpisaniu skarżącego na listę zawodowych pełnomocników. W rezultacie należy poprzez zmianę zaskarżonej decyzji stwierdzić również nieważność decyzji dyrektora departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO.

W przedmiocie kosztów

91 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

92 Zgodnie z art. 190 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem niezbędne koszty poniesione przez strony w związku z postępowaniem przed izbą odwoławczą EUIPO uznaje się za koszty podlegające zwrotowi.

93 Ponieważ EUIPO przegrało sprawę, zgodnie z żądaniami skarżącego należy je obciążyć kosztami postępowania, włącznie z kosztami poniesionymi w postępowaniu przed Izbą Odwoławczą.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba)

orzeka, co następuje:

1) **Stwierdza się nieważność decyzji Czwartej Izby Odwoławczej Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) z dnia 29 kwietnia 2014 r. (sprawa R 2063/2012-4).**

2) **Stwierdza się nieważność decyzji dyrektora departamentu ds. wsparcia operacyjnego EUIPO z dnia 7 września 2012 r.**

3) **EUIPO zostaje obciążone kosztami postępowania.**

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 13 lipca 2017 r.

Podpisy